

## **VI. GALEUSCA-HISTÒRIA**

### **DE LA PRIMAVERA DE LES NACIONS A LA GUERRA FREDA (1917-1947)**

**Lloc:** Tarragona (Universitat Rovira i Virgili) – Reus (Centre de Lectura de Reus).

**Dates:** 28 i 29 de octubre de 2021.

**Comitè Organitzador:** Ramon Arnabat, Montserrat Duch, Josep M. Pons, Joan Maria Thomàs i Antoni Gavalda del grup de recerca ISOCAC: Història, Societat, Política i Cultura des de Catalunya al Món, de la Universitat Rovira i Virgili.

**Comitè Científic:** Ramon Arnabat (URV-Història i Història de l'Art), Montserrat Duch (URV- Història i Història de l'Art), Antoni Gavalda (URV- Història i Història de l'Art), Montserrat Palau (URV-Filologia catalana), Josep M. Pons (URV- Història i Història de l'Art), Laia Quílez (URV-Estudis de Comunicació), Agustí Segarra (URV-Economia), Montserrat Soronellas URV-Antropologia, Filosofia i Treball Social), Joan Maria Thomàs (URV- Història i Història de l'Art).

**Resum:** Estem vivint un moment de canvi profund de les nostres societats i estem immersos en una crisi sanitària, econòmica, ecològica, social, cultural i política sense precedents al segle XXI. Un moment de cruïlla de la història on les decisions que es prenguin col·lectivament condicionaran el nostre futur. Un moment on el vell no acaba de morir i el nou no acaba de sorgir.

Tanmateix, estem en un moment idoni per aprofundir l'estudi en revisió del període 1917-1947 als territoris Galeusca -Galícia, País Basc i territoris de Parla Catalana-, a Europa i al Món, amb les seves crisis i les seves alternatives. Voldríem incidir en anàlisis globals i sectorials d'aquells trenta anys que van configurar grans canvis estructurals, amb incidència en les persones que els van viure i en les societats que en van resultar. Aspectes que implicaran la reflexió científica respecte l'emergència dels totalitarismes, les guerres civils i mundials, la confrontació social, les crisis econòmiques i polítiques...

Per tot això pensem que val la pena centrar el VI Galeusca Història en aquest context històric de 1917-1947, des de mirades plurals sobre la base de la Història, ampliant-les a visions econòmiques, sociològiques, antropològiques i del dret per configurar una panoràmica més àmplia que ajudi a la comprensió global i del dia a dia de la societat en el conjunt dels pobles que configuren Galeusca.

## PROGRAMA

| <b>Dijous 28 d'octubre</b>             | <b>Campus Catalunya URV</b>        | <b>Aula Magna</b>                |
|----------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------|
| 9:00-9:30                              | Recepció i lliurament documentació | <i>Secretaria tècnica</i>        |
| 9:30-9:45                              | Benvinguda i presentació           | <i>M. Duch / R. Arnabat</i>      |
| 9:45-10:15                             | Conferència inaugural              | <i>Joseba Agirreazkuenaga</i>    |
| 10:15-11:30                            | Secció 1A (7)                      | Presidència: <i>M. Palau</i>     |
| 11:30-11:45                            | Pausa-cafè                         |                                  |
| 11:45-13.00                            | Secció 1B (7)                      | Presidència: <i>T. Abelló</i>    |
| 13.00-13.30                            | Debat Secció 1                     | Conducció: <i>Palau/Abelló</i>   |
| 13.30-15:00                            | Dinar                              |                                  |
| 15:00-16:15                            | Secció 2A (7)                      | Presidència: <i>M. Duch</i>      |
| 16:15-17:30                            | Secció 2B (7)                      | Presidència: <i>Laia Quílez</i>  |
| 17:30-17:45                            | Pausa                              |                                  |
| 17:45-19:00                            | Secció 2C (7)                      | Presidència: <i>A. Gavalda</i>   |
| 19:00-19:45                            | Debat Secció 2                     | Conducció: <i>Duch / Gavalda</i> |
| 20:00-21:30                            | Sopar                              |                                  |
|                                        |                                    |                                  |
| <b>Divendres 29 d'octubre</b>          | <b>Centre de Lectura de Reus</b>   | <b>Sala Emili Argilaga</b>       |
| 9:00                                   | Sortida Bus Tarragona-Reus         |                                  |
| 9:30-9:40                              | Benvinguda                         | <i>Lluís Miquel Pérez</i>        |
| 9:40-11:30                             | Secció 3 (9)                       | Presidència: <i>J.M. Thomás</i>  |
| 11.30-12:00                            | Debat Secció 3                     | Conducció: <i>Thomás</i>         |
| 12:00-12:15                            | Pausa-cafè                         |                                  |
| 12:15-13:30                            | Secció 4A (6)                      | Presidència: <i>J.M. Pons</i>    |
| 13.30-15:30                            | Dinar                              |                                  |
| 15:30-16:45                            | Secció 4B (7)                      | Presidència: <i>J. Guixé</i>     |
| 16.45-17:15                            | Debat secció 4                     | Conducció: <i>Pons/Guixé</i>     |
| 17:00-17:30                            | Conferencia de clausura            | <i>Lourenzo Fernández</i>        |
| 17:30-18:00                            | Conclusions i clausura             | <i>M. Duch / R. Arnabat</i>      |
| 18:00-20:00                            | Visita Reus Modernisme             |                                  |
| 20:00-21:30                            | Sopar                              |                                  |
| 22:00                                  | Tornada Bus Reus-Tarragona         |                                  |
|                                        |                                    |                                  |
| <b>Dissabte 30 d'octubre Tarragona</b> |                                    |                                  |
| 10:00-12:00                            | Visita ciutat romana               |                                  |

### **Conferència inaugural:**

- **Joseba Agirreazkuenaga** (UPV/EHU) - *Recepción e impacto político de la doctrina de W. Wilson sobre la autodeterminación de los pueblos en la agenda política de los pueblos del Reino de España: "Las bases de un Gobierno Nacional Vasco." (1918).*

### **Secció 1.- L'Esclat nacional a Galeusca i Espanya (14).**

#### **Secció 1A**

- **Alejandro Pulido Azpíroz** (UPV/EHU) - *Un novedoso nacionalismo vasco durante la Primera Guerra Mundial. ¿Los primeros pasos de Galeusca?*
- **Pere Salas Vives** (UIB) - *El dilema de l'Ajuntament: integració nacional, regionalisme i descentralització. Palma 1900/17-1923.*
- **Esteban Anchústegui Igartua** (UPV/EHU) - *Nacionalismo vasco y cultura en tiempos de la revista Hermes (1917-1921).*
- **Uxío Breogan** (Universidad de A Coruña) – *La Biblioteca de estudios gallegos y la teorización de Galiza como nación (Madrid, 1928-1929).*
- **Arnau González Vilalta** (UAB) - *La destacada presència de la realitat nacional catalana en la política europea (1931-1939)*
- **Magí Sunyer** (URV) - *Mitologia i simbologia catalanistes en la literatura de Ventura Gassol.*
- **Sebastià Serra Busquets i Elisabeth Ripoll Gil** (UIB) - *El tractament de les minories nacionals a La Nostra Terra (1928-1936).*

#### **Secció 1B**

- **Antoni Marimon Riutort** (UIB) - *Grandesa i misèria del regionalisme mallorquí (1930-1936).*
- **Carles Santacana** (UB) - *Mobilització política i esport. Galeusca a l'Olimpíada Popular de Barcelona de 1936.*
- **Jose Chueca** (UPV/EHU) – *Reivindicaciones y praxis nacionalitarias en el País Vasco (1917-1947).*
- **Eduardo J. Alonso** (UPV/EHU) - *Las Diputaciones provinciales (1917-1947), ¿agentes de cambio político y económico?*
- **Xosé Estévez** (Instituto Galego de Historia) - *A estratexia e obxectivos da viaxe triangular de Galeuzca en 1933.*
- **Frederic Josep Porta i Capdevila** (UPF) - *Batista i Roca i la Galeusca (1931-1934).*
- **Fermí Rubiralta** - *La lluita desconeguda del separatisme català contra el feixisme: Estat Català (1939-1968).*

## **Secció 2.- Sociabilitats i ciutadanes en un societat convulsa: classes, nacions i gèneres (21).**

### **Secció 2A**

- Teresa Abelló (UB) - *El catalanisme conservador i els conflictes socials (1920-1923)*.
- Rosa Serra (Àmbit de Recerques del Berguedà) – *La Conca Minera de Berga i els efectes de la crisi de 1917-1932*.
- Gerard Pamplona (UPF) - *Modernitzar la ciutat per adaptar-la als nous temps: moviments associatius, culturals i polítics sorgits durant la dictadura de Primo de Rivera i la II República a la ciutat de Lleida (1923-1939)*.
- Xavier Ferré - *Sociabilitat i imaginari: conferències al Centre de Lectura de Reus (1920-1933)*.
- David Ginard i Féron (UIB) - *Els primers comunistes a les Balears. Dels orígens a la proclamació de la Segona República (1921-1931)*.
- Francesc Fortuño (ISOCAC-UdL) - *Sociabilitats culturals i recreatives en temps de resistència. La bipolaritat de l'oci associatiu al Priorat en el primer terç del segle XX*.
- Mikel Erkoreka i Jon Garro (UPV/EHU) – *Entre la descentralización y la no-centralización: las demandas de autogobierno del País Vasco y Catalunya durante la Restauración*.

### **Secció 2B**

- Sandra Blasco (UNIZAR) - *La Lliga Catalana per la Pau i la Llibertat y sus conexiones con el movimiento de mujeres por la paz en la década de los años treinta*.
- Cristian Ferrer González (UAB) i Guillem Puig Vallverdú (URV) - *Catalunya, ciutat gran. La construcció de la pagesia catalana, 1909 -1977*.
- Aurelio Martí Bataller i Isabel Benavent Montoro (UV) - *Classe, gènere i nació en el moviment obrer a la Vall d'Albaida (1915-1936). La "Sociedad del Arte Textil y Oficios Varios La Victoria" de Bogairent*.
- Roque Sanfiz Arias (USC) - *Expansión social do asociacionismo deportivo en Cataluña e Galicia (1920-1936)*.
- Albert Irigoyen (URV) – *Cultura i societat a la Tarragona primorriverista*.
- José Antonio Moreno Villanueva (URV) – *Manuel Massó Llorens y la enseñanza de la técnica textil en Cataluña en el primer tercio del siglo XX*.
- Marc Gil Garrusta (UOC) - *Els Alcaldes de barri entre la repressió i el clientelisme*.

### **Secció 2C**

- Giovanni C. Cattini (UB) - *Macià i la recerca d'aliances amb bascos i gallecs (1923-1926): estratègia o reivindicació ideològica?*
- Sergio Valero Gómez (UV) – *Socialismo y movilización electoral en la Valencia*

de la 2<sup>a</sup> República (1931-1936).

- Cèlia Cañellas i Rosa Toran – *El laïcisme a l'escola i a la incautació dels bens dels jesuïtes a la ciutat de Barcelona durant la II República*.
- Cèlia Cañellas i Rosa Toran – *La participació femenina a les eleccions municipals de 1934*.
- Maria José Villa (UPV/EHU) - *¿Desafiando los roles de género? Mujer y propaganda política en Euskadi (1931-1936)*
- David Cao (UB) – *La represa associativa i la pugna per l'espai catalanista en el món local. Els casos de Vic i Olot en el canvi de règim de 1930-1931*.
- Raimon Soler-Becerro (UB) - *Les entitats com a base de l'estructura d'un partit de masses als anys 30: el cas d'Esquerra Republicana de Catalunya, 1931-1936*.

### **Secció 3.- Matances, persecucions i guerra total: les polítiques de la violència (9).**

- Xabier Buxeiro (USC) - *La memoria de la muerte. Los "paseos" en la fuente oral*.
- Esther Aldave Monreal, Juan Carlos García-Funes, Daniel Oviedo Silva (Universidad Pública de Navarra) - *Las depuraciones profesionales en Navarra durante el primer franquismo. El caso del personal ferroviario*.
- Ramon Arnabat (URV) i Ginés Puente (UB) – *Guerra total: Barcelona 1937-1939*.
- Jordi Casassas (UB) - *La enfermedad europea: nación y violència en Catalunya (1917-1947)*.
- Xavier Juncosa i Gurguí - *El contraespionatge francès a Barcelona, Madrid i el Marroc (1943-1945)*.
- Mikel Diego, Aritz Oaíndia, Jon Penche, Antonio Pérez (UPV/EHU) – *Fusilamientos en Bilbao durante la Guerra Civil*.
- Manel Lòpez Esteve (UdL), Andreu Ginés (Federació d'Estudis Comarcals del País Valencià) – *La configuración de l'antifeixisme d'entreguerres a Barcelona i València. Pràctiques i discursos en la formació d'un espai social i polític (1931-1936)*.
- Aritz Ipiña Bidaurrezaga (UPV/EHU) – *Los últimos días de la Sanidad Militar de Euzkadi, junio-agosto de 1937: reorganización, derrota y violència franquista contra sus integrantes*.
- Gemma Pierola Narvate (UPNA) . *La represión y el control social contra las mujeres en Navarra. Un primer balance*.

### **Secció 4.- De la investigació a la transferència: memòries (13).**

#### **Secció 4A**

- Carlos Díaz Diéguez (Universidad de A Coruña) - *“O processo de 'depuração' de mestras e mestres de primeiro ensino na vila de Bueu (1936-1942): a experiência da repressão no magistério e propostas para o seu tratamento na*

*escola secundària.*”

- Pilar Pelegrí (Centre d'Estudis Comarcals del Segrià) - *Memòries de Francisco Piquer Mor, un àngel caigut?*
- Agustí Campos (INS Dertosa) - *Un cel nuvolenc i pluginós: experiència didàctica per a treballar els bombardejos sobre Tortosa durant la Guerra Civil espanyola.*
- Concha Fuentes Moreno (UB), Judit Sabido-Codina (UB-UVic) i Núria Gil Duran (URV). *Recuperació de la memòria i els problemes socials rellevants: Una proposta didàctica per a futurs mestres d'Educació Primària de la Universitat de Barcelona, Universitat Rovira i Virgili i Universitat de Vic.*
- Josep M. Pons-Altés i Víctor Grau (URV) – *La potencialitat didàctica del crac del 29 i la depressió dels anys 30.*
- Rafael Sebastiá, José Miguel Santacreu (UA) - *Patrimonio escolar y fotografía: una aproximación didáctica a la enseñanza escolar de la Segunda República en las comarcas del sur del País Valenciano.*

#### **Secció 4B**

- Adrián Cabezas (UB) - *Els vestigis de la Guerra Civil al coll de Balaguer (Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant): un exemple de la línia defensiva republicana L-2.*
- Jordi Piqué (AHCT) – *Memòria històrica a Tarragona.*
- Joaquim Nadal i Farreras (Director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural-CERCA. Professor emèrit de la Universitat de Girona) - *Patrimoni en temps de guerra. París 1937.*
- Jordi Ramos Ruiz (UB) - *Plaques memorialístiques dedicades a víctimes entre 1917 i 1947 a la ciutat de Barcelona.*
- Axel Baiget Morrerres - *La mort robada: les víctimes del Camp de Tarragona traslladades al Valle de los Caídos.*
- Jordi Carrillo (URV) - *Sangre sobre piedra y mármol: Los monumentos a los Caídos en la Cataluña de posguerra.*
- Unai Belaustegui (UPV) - *La memoria pública de los republicanos vascos (1917-1937).*

#### **Conferència de clausura**

- **Lourenzo Fernández (USC)** - 1936. *¿verdugos y reconciliación? la necesidad democrática de una nueva historiografía .*